

Kuun valossa

Kirj. Jean Jaures

Edellisenä iltana kävelin ulkona nuoren tuttavani seurassa, joka on suorittanut korkeimmilla arvolauseilla tutkinnon teknillisessä korkeakoulussa ja jonka lahjakkaisuus ja kirjallinen kehitys on tavattoman selvä ja laajaluonteinen.

Me kävelimme paljaan kentän yli, jonka läntistä laitaa rajoittaa useita pieniä pyöreitä kunnaita, jotka pitkän puoleisessa ketjussa ulottuvat yli niittyjen. Täysi kuu valaisi läpinäkyvässä raittiissa avaruudessa ja kalpeat tähtöset etäisyyden tähden loistivat lumoavan himmeästi. Kuuvalon valaiseima tie ojentautui suoraan eteemme ja katosi kauvas pois salaperäisen näkyrännän taa, jota varjot ja hämärät valot kylvettivät illan ilmassa. Se tie näytti johtavan todellisuudesta sisälle unelmien maailmaan.

— Jaa, sanoin minä, se, joka peittää minua nykyisen yhteiskunnan suhteen, ei ole ainoastaan ruumiilliset kärsimykset, mitä paremmalla järjestelmällä voitaisiin lieventää. Ei, ne ovat sielun tuskat, jotka seuraavat tätä olemassaolon taistelun olotilaa ja järkyttävää epäoikeudellisuutta.

Työn tulisi olla miellyttävä toimi ja ilo. Nykyisin se on usein orjuuttaminen ja tuskain piina. Työn tulisi olla kaikkien ihmisten yhteinen taistelu oloja vastaan, vastaan luonnon autioittavaa painoa ja elämän moninaista kurjuutta. Sitä vastoin se on taistelua ihmisten välillä sisäisesti, he taistelevat nauttinnoista kavaluudella, katkeruudella ja voitonhimolla. Iyöden alas heikompansa käyttäen kaikenlaista

väkivaltaa, joka seuraa ohjaamattomassa kilpailussa. Myöskin niiden keskuudessa, joita kutsutaan onnellisiksi, löytyy tuskin ketään onnellista, sillä heitä myöskin syleilee elämän raakuus; heillä tuskin on mitään oikeutta olla oikeudenmukaisia ja hyviä, silloin jos he sitä olisivat, niin rangaistaan heitä perikadolla. Ja tässä olosuhteiden yleisessä kilpailuasemassa on toinen omaisuutensa painon alle sortunut orja ja toinen köyhyytensä orja. Kummassakin, tuolla ylhäällä ja alhaalla muodostaa nykyinen yhteiskuntajärjestelmä ainoastaan orjia, heitä ei voi kutsua vapaiksi miehiksi, joilla ei ole aikaa eikä voimaa tehdäksään elämässään määrääväksi sen mikä heidän elämässään on jaloa ja sielussaan puhtainta.

Jos te katselette alas syvyyteen, mikä köyhyys, en tarkoita elintarpeiden köyhyyttä, mutta elämän köyhyyttä! Katsokaa näitä miljoonia työläisiä, he laahaavat tehtaissa ja työpajoissa ja näissä tehtaissa ja työpajoissa ei heillä ole mitään oikeutta, he voidaan ajaa ulos portista aamupäivällä. Heillä ei ole mitään oikeutta koneeseen, jota he käyttävät, ei mitään osaa työkalujen mittaamattomaan määrään, joita ihmiskunta on luonut itselleen kappaleen toisensa jälkeen. He ovat vieraita ihmisten valtakunnassa, he ovat lähes vieraita inhimillisen viljelyksen maassa.

Kaivannot, kanavat, satamat, rautatiet, höyryn ja sähkön ihmeelliset laitokset, kaikki nämä suuret suunnitelmat, jotka ovat laajentaneet ihmisten valtaa ja tekevät hei-

dät ylpeiksi, kaikkeen tähän ei heillä ole mitään osaa, he näyttelivät siinä vain kankean työkapineen osaa. He eivät omista istuntoa siinä neuvostossa, joka ratkaisee ja suunnittelee ja johtaa sen edesottamisia. He ovat kokonaan ja täydellisesti harvalistoluokan käsissä, joka yksinään nauttii iloa kaikista suurista yrityksistä, samoinkuin kaikesta omaisuuden tarjoamasta nautinnosta ja jotka tuntisivat olevansa onnellisia jos ihmiselle sallittaisiin tuntea todellista onnellisuutta ilman yhteenkuuluvaisuutta koko ihmiskunnan kanssa. Löytyy miljoonia työläisiä, jotka on painettu alas veltoon ja koneelliseen olemassaoloon. Ja se on pelottavinta, että jos heidän tilansa seuraavana aamuna täytettäisiin koneilla, se ei tulisi tuottamaan muutosta ihmiskunnalle. Mutta sitä vastoin, kun sosialismi on saavuttanut riemukulkunsa ja yhteisymmärrys on ratkaissut tämän olemassaolontaistelun, kun kaikki ihmiset ovat saaneet omistamansa osan ihmiskunnan mittaamattomista rikkauksista ja osansa oikeudesta antaa lausuntonsa ihmiskunnan rajattoman toiminnan johtamisessa, silloin tulee täysi mitta uljuutta ja iloa lankeamaan meidän ihmisten osaksi. Silloin tulevat työläiset, kaikkein vaatimattomimmassakin työssä mitä he käsillään tekevät, tuntemaan tunteen, että he työskentelevät yleisen hyvän eteen. Silloin tulee työ jalomaksi ja veljellisemmäksi, niin järjestettynä, että jää jonkun tunnin

vapaa-aika — ajatella elämäänsä ja tuntea, että elää.

Silloin tulevat he paremmin ymmärtämään elämisen suuruuden syvän tarkoituksen, jonka salaperäinen päämäärä on yhteissointu kaikkien omistatunnoissa; sopu sointu vallan ja vapauden välillä. He tulevat paremmin ymmärtämään historiaa ja rakastamaan sitä, sillä se tulee olemaan heidän historiaansa sikäli, kun he ovat koko ihmissuvun perillisiä. He tulevat silloin paremmin ymmärtämään maailman avaruutta, sen kulkua, sillä silloin kun he saavat nähdä omantunnon ja hengen riemuitsevan ihmisyydessä, tulevat he hyvin pian saamaan tunteen siitä, että tämä maailma, josta ihmisyyden on uloskäynyt, ei voi olla pohjaltaan raaka ja sokea, vaan että kaikkialla on henki ja että maailma itsessään ei ole muuta kuin mittaamattomuus, huojuva yöhyt vastoin järjestystä, kauneutta, vapautta ja hyvyttä. Toisella silmällä ja toisella sydämellä tulevat he silloin katselemaan ei ainoastaan ihmisiä, heidän veljiänsä, vaan myöskin maata, taivasta, vuoria, puita, eläimiä, kukkia ja tähtiä. Sen tähden voi antaa ajatuksiensa lentää niin kauvas — kun menee ulos kedoille tähtitaivaan alle. Jaa, me voimme ottaa todistukseksi meidän suurille toivomuksillemme yön suuremmoisuuksien, joissa uusia maailmoja salaperäisesti löytyy kehityksen alla. Meillä on lupa sekoittaa inhimillisen unelman lempeyteen jotakin rajattoman leppävän luonnon lempeydestä.